

Téma	Kouzelník Žito
Anotace	Pracovní list, ve kterém žák odpovídá na otázky zjišťující porozumění textu. Propojení s vlastivědným učivem.
Autor	Mgr. Hana Flajšingerová
Jazyk	čeština
Očekávaný výstup	Žák se seznámí s jazykem autora A. Jiráska a pověstí Kouzelník Žito, pod vedením učitele čte text a orientuje se v něm. Odpovídá na otázky v pracovním listě.
Speciální vzdělávací potřeby	- žádné -
Klíčová slova	Kouzelník, Žito, Karel IV., Václav IV., šašek, kohout, kejklř, Praha, autor, spisovatel, literatura, próza, pověst.
Druh učebního materiálu	Pracovní list.
Druh interaktivity	Aktivita.
Cílová skupina	Žák
Stupeň a typ vzdělávání	1. stupeň , 2. období
Typická věková skupina	10.- 12.let
Celková velikost	

Obrázek je dostupný pod těmito licencemi a na těchto stránkách:

http://media.rozhlas.cz/_obrazek/692588--zitovo-sprezeni-zdenka-jandy--1-169x145p0.jpeg

Kouzelník Žito- úryvek z pověsti

Staré pověsti české

Alois Jirásek

Za prvních let panování Karlova syna bylo království upokojené, a dlouho o tom šla pověst, že za dnů krále Václava IV. mohl každý se zlatem na hlavě jíti nebo jeti za každé doby, ve dne i v noci, a nikdo že ho nezastavil.

Král dbal velmi spravedlnosti, aby se dála od bohatých chudým, a sám na to dohlížel. Nejednou se přestrojil za dělníka, za chudého řemeslníka nebo za studenta a šel mezi pekařky chleba kupovat. Byl-li chléb hodný, spravedlivé váhy, zaplatil jej a odešel. Shledal-li však, že je špatný a malé váhy, dal se poznati, a pobrav v krámě všecken chléb, kázal ho dáti chudým neb rozdati do škol potřebným žákům. Pekaře pak ztrestal pokutou na statku nebo ho dal v koši zmáchati ve Vltavě.

Tak činil řezníkům a jiným řemeslníkům. Jednou také šel přestrojen za dělníka kopat na vinici, aby i tam zhlédl, jak se mezi lidem děje. I kopal na vinici celý den, a když seznal, jaká to krušná a perná práce, nařídil, aby měli dělníci v poledne delší odpočinek a navečer aby mohli dříve z díla.

Také v noci se rád Prahou potuloval, přestrojen, po krčmách, zkoušeje, mají-li spravedlivou míru. Ale také aby slyšel, co se děje, co lid mluví, jak smýšlí. "U Modré štiky" na Starém Městě býval nejčastěji a tam i jinde ztropil i nejednu švandu se svými kumpány veselými.

I kejkle měl rád a všelike podivné kousky. Ty mu nejvíce strojil jeho kouzelník Žito, chlapík dovedný, čarovný, jenž uměl přimraziti koho chtěl, a zvláště svou podobu měniti, často i tvář. Ke králi šel třeba v soukenném šatě, hrubě sešlém, v úzkých nohavicích s podešvy. Když stanul před králem, byl pojednou v hedvábné sukni, v pestrých nohavicích a mosazné zobáky na střevících se mu jen blyštěly jako nějakému kasalickému švihákovi. Tak před králem stanul, a když odcházel, změnil se přede všemi, aniž se převlékl, a měl hned na sobě řásný, poutnický plášť.

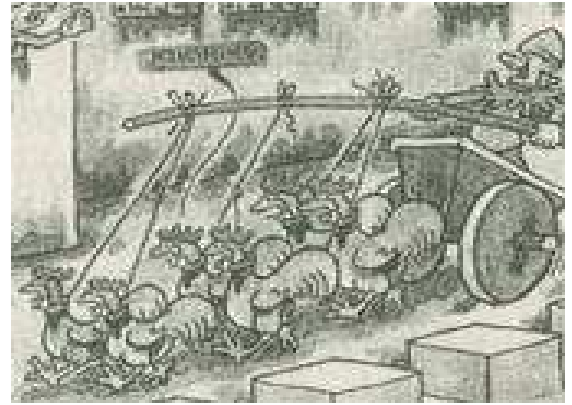
A při tabulích králových jaké čertoviny někdy spískal! Nejhorší královu šaškovi. Ten jednou při obědch sahal po rybách v šalši. Ale jen rybu vzal, a již mu vypadla. Šašek vykřikl a vyjeveně hleděl na ruku, jež mu naráz tuhla a tuhla, v roh se měnila, až z ní bylo kopyto, koňské kopyto! A ze druhé také.

Strnulý šašek šklebil se a prohlížel si zoufale svá kopyta tak, že král i páni se dali nahlas do smíchu a smáli se, až jim slze po lících kanuly.

Když král posléze poručil, aby šašek těch kopyt byl zproštěn, dělal Žito nad nimi různé kruhy a kříže a mumlal divná slova. Kopyta mizela, ale – nastojte – volské paznehty se z nich staly, a nezmizely, až když Žito pohnut šaškovým pláčem a skřekem je odčaroval.

Jednou si chtěl král Václav z hradu vyjeti. Na nádvoří stál již malovaný jeho vůz s polštáři pod stříškou na čtyřech sloupích. Čtyři krásní bělouši v lesklém řemení byli do toho vozu zapřaženi. Kolem již čekala na koních vystrojená králova družina i šašek na strakaté kobyle. Jen Žito chyběl, ač měl nařízeno, aby byl také v průvodu. Král již přicházel a Žita nikde. Král vsedaje ptal se po něm, a když uslyšel, že ho tu není, velmi se zachmuřil.

Vtom ozvalo se z vedlejšího nádvoří kokrhání, hrozná kokrhání, jako by kolik kohoutů zpívalo o závod. A již z toho nádvoří zahrčel průjezdem vůz, vozík, dvoukolý vozíček s trojspřežením černých kohoutů. První pár nejmenší, druhý větší, třetí největší. Černé peří se kovově zeleně lesklo, rudé hřebeny hořely... Každý kohout měl u zobáku řemínek a všechny řemínky se sbíhaly v Žitově ruce. Kejklíř stál na voze a řídil podivná spřežení.

1 .Co ses nového dozvěděl o prvních letech panování Václava IV. ?

2. Napiš následující text svými slovy současnou spisovnou češtinou.

Byl-li chléb hodný, spravedlivé váhy, zaplatil jej a odešel. Shledal-li však, že je špatný a malé váhy, dal se poznati, a pobrav v krámě všechn chléb, kázal ho dáti chudým neb rozdati do škol potřebným žákům.

3. Kdo to byl Žito?

4. Které dva Žitovy kousky jsou v textu popsány?(Můžeš nakreslit).

1. Co ses nového dozvěděl o prvních letech panování Václava IV. ?

Na ulicích bylo bezpečno.

Král dbal na spravedlnost. Často se převlékal za chudého člověka , kontroloval, zda řemeslníci dobře pracují, zda jsou obchodníci poctiví a také pracoval s obyčejnými lidmi, aby poznal, jak těžká je jejich práce.

2. Napiš následující text svými slovy současnou spisovnou češtinou.

Byl-li chléb hodný, spravedlivé váhy, zaplatil jej a odešel. Shledal-li však, že je špatný a malé váhy, dal se poznati, a pobrav v krámě všechen chléb, kázal ho dáti chudým neb rozdati do škol potřebným žákům.

Když byl chléb správně velký, zaplatil jej a odešel. Když zjistil, že je ošizený, dal se poznat a všechen chléb v obchodě zabavil a nechal ho rozdat chudým nebo žákům do škol.

3. Kdo to byl Žito?

Žito byl kouzelník krále Václava.

4. Které dva Žitovy kousky jsou v textu popsány?

Proměnil šaškovi ruce v kopyta.

Jel s trojspřežením kohoutů.
